Central Asian Research Journal of Natural and Exact Sciences
INTERNATIONAL SCIENTIFIC, APPLIED AND THEORETICAL JOURNAL
2026 / № 1(2)
SCIENCE FOR A SUSTAINABLE CENTRAL ASIA

VOLONTYORLARNING JAMIYAT HAYOTIDAGI O‘RNI VA IJTIMOIY AHAMIYATI

Tashpulatova Ruxshona Murod qizi

271-maktabning 11-sinf o‘quvchisi

O‘zbekiston Respublikasi, Toshkent shahri

Annotatsiya. Ushbu maqolada volontyorlik faoliyatining jamiyat taraqqiyotidagi o‘rni, yoshlarni ijtimoiy faollikka undashdagi ahamiyati, insonparvarlik va hamjihatlik tamoyillarini mustahkamlashdagi hissasi yoritiladi. Shuningdek, volontyorlarning ijtimoiy himoya, ekologiya, favqulodda vaziyatlarning oldini olish hamda yoshlar tarbiyasi sohalaridagi faoliyati tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: volontyorlik, yoshlar, ijtimoiy faollik, insonparvarlik, hamjihatlik, fuqarolik mas’uliyati, xayriya, jamoatchilik.

Kirish

Bugungi globallashuv davrida jamiyat taraqqiyoti nafaqat iqtisodiy o‘sish va zamonaviy texnologiyalar, balki insonlarning o‘zaro yordami, hamkorligi va ijtimoiy mas’uliyati bilan ham belgilanadi. Ayniqsa, volontyorlik faoliyati jamiyatda ezgulik, mehr-oqibat va birdamlikni qaror toptirishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

Volontyorlik — insonning o‘z xohishi bilan, jamiyat manfaatlari yo‘lida, odatda haq to‘lanmaydigan asosda amalga oshiradigan ijtimoiy faoliyatidir. Volontyorlar turli loyihalar, xayriya tadbirlari, ekologik aksiyalar, ta’limiy dasturlar va favqulodda vaziyatlarda aholiga ko‘maklashish orqali jamiyat rivojiga munosib hissa qo‘shadilar.

Asosiy qism

Volontyorlik — insonparvarlik va hamjihatlik ifodasi

Volontyorlikning asosiy mohiyati insonlarga beg‘araz yordam berish, jamiyatdagi muammolarga befarq bo‘lmaslik va ijobiy o‘zgarishlarga o‘z hissasini qo‘shishdan iborat. Volontyorlar ko‘pincha keksalar, ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar, imkoniyati cheklangan shaxslar va ko‘makka ehtiyoj sezadigan boshqa insonlarni qo‘llab-quvvatlaydilar.

Bunday faoliyat faqat moddiy yordam ko‘rsatish bilangina cheklanmaydi. Ba’zan insonni tinglash, unga dalda berish, vaqt ajratish yoki muammosini hal etishda yo‘l-yo‘riq ko‘rsatish ham katta ahamiyatga ega. Shu sababli volontyorlik jamiyatda mehr-oqibat, o‘zaro hurmat va insoniylik qadriyatlarini mustahkamlaydi.

Yoshlar tarbiyasida volontyorlikning ahamiyati

Volontyorlik, ayniqsa, yoshlarning shaxsiy rivojlanishi va dunyoqarashi shakllanishida muhim o‘rin tutadi. Ushbu faoliyat orqali yoshlar jamoa bilan ishlash, vaqtni to‘g‘ri taqsimlash, mas’uliyatni his etish, tashabbus ko‘rsatish va muammolarga yechim topish ko‘nikmalarini rivojlantiradilar.

Volontyorlik yoshlarni faqat nazariy bilimlar bilan cheklanib qolmasdan, o‘z bilim va qobiliyatlarini amaliy faoliyatda qo‘llashga undaydi. Turli ijtimoiy loyihalarda ishtirok etish ularda yetakchilik, muloqot, tashkilotchilik va hamkorlik qobiliyatlarini shakllantiradi.

Eng muhimi, volontyorlik yoshlarni jamiyat hayotiga daxldorlik hissi bilan yashashga o‘rgatadi. Chunki jamiyatdagi muammolarni ko‘ra bilishning o‘zi yetarli emas — ularni hal etishga hissa qo‘shish ham muhimdir.

Favqulodda vaziyatlarda volontyorlarning o‘rni

Volontyorlik faoliyatining muhim yo‘nalishlaridan biri aholi xavfsizligini ta’minlash va favqulodda vaziyatlarning oldini olishga ko‘maklashishdir. Tabiiy ofatlar, yong‘inlar va boshqa favqulodda holatlarda volontyorlar mas’ul tashkilotlar bilan hamkorlikda aholiga yordam berish, profilaktik targ‘ibot olib borish va zarur axborotni yetkazishda ishtirok etishlari mumkin.

Xususan, qutqaruvchi volontyorlar faoliyati aholining xavfsizlik madaniyatini oshirish, favqulodda vaziyatlarda to‘g‘ri harakat qilish qoidalarini tushuntirish va profilaktik tadbirlarni tashkil etishda ahamiyatlidir. Ular aholiga yong‘in xavfsizligi, evakuatsiya tartibi va birinchi yordam bo‘yicha bilimlarni yetkazishga ko‘maklashadilar.

Bunda muhim bir jihat mavjud: volontyorlar o‘z vakolatlari va tayyorgarligi doirasida harakat qilishlari, xavfli vaziyatlarda esa tegishli mutaxassislarning

ko‘rsatmalariga amal qilishlari lozim. Bu inson hayoti va xavfsizligini himoya qilishning muhim shartidir.

Volontyorlik va ijtimoiy muammolarni hal etish

Jamiyatda ijtimoiy tenglikni mustahkamlash, ekologik muammolarga e’tibor qaratish, aholining huquqiy va ekologik savodxonligini oshirish kabi yo‘nalishlarda volontyorlarning hissasi katta. Ular obodonlashtirish tadbirlari, daraxt ekish aksiyalari, xayriya loyihalari, kitobxonlik tashabbuslari va ta’limiy uchrashuvlarda faol qatnashadilar.

Volontyorlik tashabbuslari fuqarolarni umumiy maqsad atrofida birlashtiradi. Birgalikda amalga oshirilgan kichik tashabbuslar ham muayyan hudud yoki jamoada sezilarli ijobiy o‘zgarishlarga sabab bo‘lishi mumkin.

Bundan tashqari, volontyorlar faoliyati davlat tashkilotlari, nodavlat notijorat tashkilotlari, ta’lim muassasalari va mahallalar o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Natijada jamiyatdagi muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishda jamoatchilik ishtiroki kuchayadi.

O‘zbekistonda volontyorlik faoliyatini rivojlantirish istiqbollari

O‘zbekistonda yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish, ularni tashabbuskorlikka undash va jamoatchilik ishlariga jalb etish muhim vazifalardan hisoblanadi. Ta’lim muassasalari, mahallalar va turli tashkilotlarda amalga oshirilayotgan volontyorlik loyihalari yoshlarning jamiyat hayotidagi ishtirokini kengaytirishga xizmat qiladi.

Volontyorlikni yanada rivojlantirish uchun volontyorlar faoliyatini tizimli tashkil etish, ularni zarur bilim va ko‘nikmalar bilan ta’minlash, samarali loyihalarni qo‘llab-quvvatlash hamda erishilgan natijalarni munosib e’tirof etish lozim. Shuningdek, volontyorlik faoliyatini raqamli platformalar orqali muvofiqlashtirish va turli tashkilotlar o‘rtasida hamkorlikni kuchaytirish ham muhim ahamiyatga ega.

Volontyorlikning haqiqiy samarasi faqat ishtirokchilar soni bilan emas, balki amalga oshirilgan ishlarning jamiyatga keltirgan foydasi, insonlar hayotidagi ijobiy o‘zgarishlar va shakllangan ijtimoiy mas’uliyat bilan baholanishi kerak.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, volontyorlik jamiyat hayotining ajralmas qismi bo‘lib, insonparvarlik, hamjihatlik va fuqarolik mas’uliyatini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Volontyorlar o‘z tashabbuslari, vaqti va mehnati orqali ijtimoiy muammolarni hal etishga ko‘maklashib, jamiyatda ijobiy o‘zgarishlar yuz berishiga hissa qo‘shadilar.

Ayniqsa, yoshlarning volontyorlik faoliyatiga keng jalb etilishi kelajakda mas’uliyatli, tashabbuskor va faol fuqarolar avlodini shakllantirishga xizmat qiladi. Zero, jamiyat taraqqiyoti faqat yirik islohotlar bilan emas, balki har bir insonning ezgu maqsad yo‘lida amalga oshirgan kichik, ammo samimiy harakatlari bilan ham belgilanadi.

Har bir ezgu tashabbus — jamiyat ravnaqiga qo‘shilgan hissadir. Volontyorlik esa ana shu ezgulikni amaliy harakatga aylantiradigan kuchdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 2-dekabrdagi O‘RQ-585-sonli “Volontyorlik faoliyati to‘g‘risida”gi Qonuni.

2. Birlashgan Millatlar Tashkilotining volontyorlik faoliyatiga oid materiallari.

3. Volontyorlik, fuqarolik jamiyati va yoshlar faolligiga oid ilmiy-uslubiy manbalar.